

Förord

LSS och integrationspolitik under luppen

Detta nummer av Kommunal ekonomi och politik är fullspäckat med konkreta och dagsaktuella kommunala forskningsfrågor. Inledningsvis återfinns artikeln *Skam, likgiltighet och eldsjälur: Tre studier om LSS-reformen och det kommunala självstyret* som är författad av Barbro Lewin. Hon redovisar tre fallstudier av LSS-reformen i tre kommuner (lag om stöd och service till vissa funktionshindrade prop. 1992/93:159; SFS 1993:387). Denna rättighetslag visar sig förverkligas på olika sätt i olika kommuner; principen om rättssäkerhet ställs ibland i motsats till vad som är effektivt eller genomförbart i olika geografiska landsändar. Eller med andra ord: förarbetena beskriver LSS som en rättighetslag – resurser ska fram när behov finns – medan detta strider mot principen om det kommunala självstyret och lokala beslutsfattares sammanlagda överväganden. Under 2000-talets början visade det sig att rättssäkerheten i samband med LSS ibland hotades då vissa kommuner inte verkställde gynnande domstolsbeslut. Hur kommer sig detta? I kommunen *Lågby* utgår man från att "folk flyttar, föräldrar väljer att söka sig till kommuner med hög kvalitet..." Kommunen saknar politiskt tryck i LSS-frågan och politikerna vet inte om det finns en handikappolicy. I *Medelby* har den lokala FUB-ordföranden (Föreningen för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning) varit politiskt aktiv i socialnämnden och även i handikapprådet. Kommunen har en handikapplan, och kommunen uppfattar att man gör vad som förväntas. I *Högby* kommun finns det en god LSS-acceptans, och man tillfredsställer de behov som finns även om det kostar. Handikapplanen fungerar som ett "starkt dokument" och regelbundna FUB-samråd hålls med kommunstyrelsen. Författaren pekar särskilt på att ekonomiska resurser inte förklarar de skilda ambitionsnivåerna utan snarast förekomsten av eldsjälur och engagemang i LSS-frågorna. Kanske visar artikeln just att *politics matters*, eller att avsaknaden av engagerade medborgare avspeglar sig i den konkreta politiken. Samtidigt kan man ur ett nationellt perspektiv ställa sig frågan om rättssäkerheten måste villkoras med eldsjälur, eller om medborgare borde kunna få rätt till behovsprövad service även i kommuner med ett lågt eller passivt medborgarengagemang? Lewins bidrag pekar på att LSS-kommittén ytterligare bör inskräpa *rättighetsaspekterna* i dessa frågor.

Den andra artikeln heter *Does Network Management Matter?* Den är författad av David Ljung. Han undersöker huruvida genomförande av integrationspolitiken i svenska kommuner underlättas av lokala samverkansavtal. Därtill undersöks hur

samverkan med ett antal centrala aktörer i lokalsamhället underlättar flyktingmottagningen, och svaren på båda frågorna blir *nej, varken samverkansavtal eller intensiteten i samverkan med lokalsamhällets aktörer har betydelse för framgångsrik invandringsmottagning*. Författaren genomför en kvantitativ totalanalys av de 290 kommunerna där den beroende variabeln är: andel arbetslösa av utlandsfödda kommuninvånare viktat för den generella arbetslösheten bland kommuninvånare födda i Sverige. Detta mått används som indikator för lyckad eller misslyckad integrationspolitik. Kontrollvariabler är kommunstorlek, skattekraft, arbetslöshetsnivå, attityder till invandring, kulturell distans och storleken på den invandrade befolkningen, nettokostnad för flyktingmottagningen och SFI-resurser. Därefter prövas om integrationen av invandrare i arbetslivet ökar om det finns ett lokalt samverkansavtal; och svaret blir nekande – inga signifikanta skillnader finns mellan de kommuner som har samverkansavtal och de som saknar sådant. Den faktor som däremot visar sig betydelsefull är att integrationen fungerar bättre i små kommuner. Även kulturell distans är betydelsefull; det är betydligt svårare att integrera grupper från Afrika eller Asien i arbetslivet jämfört med övriga invandrade. Även skattekraft och storleken på den redan invandrade gruppen i kommunen är betydelsefull, det förefaller lättare att integrera nya grupper i arbetslivet om det redan finns etablerade invandrar nätverk i kommunen. I artikeln görs även kvalitativa fördjupningar i fyra kommuner, Östersund, Uddevalla, Karlskrona och Örnsköldsvik, utifrån kriterierna att de förklarande faktorerna är relativt lika, medan utfallet ändå varierar stort. Här finns både fall med täta relationer med de centrala aktörerna i lokalsamhället, och fall som saknar sådana. Nätverken visar sig inte vara alldeles oviktiga, men deras betydelse bör inte överdrivas eftersom det finns fall med framgångsrik integration trots att nätverken inte finns på plats. Ljungs studie belyser den svenska integrationspolitiken. Mycket tilltro har satts på att *governance genom nätverk* bör ge utdelning, samtidigt som få empiriska tester på denna utsaga finns att tillgå, inte minst därför att tillgången på heltäckande kommundata ofta har varit svag. Förhoppningsvis bidrar Ljungs och andra framtida studier av de kommunala databaser som är under uppbyggnad till att beslutsfattarna kan utveckla mer evidensbaserade policys.

Avslutningsvis innehåller detta nummer en bokrecension av Leif Anjous avhandling *Politisk styrning av kommunal tjänsteproduktion i egen regi. En flerfallsstudie av sjukvård och äldreomsorg*. Recensionen är skriven av Åge Johnsen, verksam vid Högskolan i Oslo.

Redaktionen vill även passa på och välkomna dig till vår nya hemsida (www.keop.se) som på kort tid blivit mycket välbesökt. Vi uppmanar även dig som är forskare inom området kommunal ekonomi och politik att sända in artiklar och bokrecensioner till redaktionen för bedömning och eventuell publicering.

Redaktörerna önskar dig trevlig läsning!

Ylva Norén Bretzer, Björn Brorström och Johan Berlin
Redaktörer